Om beskattning av sjömanshustrus inkomst

Av uppbördsrevisor Tore Lundin

Vid årets taxering skall de nya bestämmelserna för sjömän tillämpas för första gången. Som vanligt brukar problemen inte uppkomma förrän det blir tid att tillämpa nya bestämmelser första gången, och i det fallet synes reglerna för beskattning av sjömän inte utgöra något undantag.

Låt oss först fastställa att om sjöman haft inkomst ombord under hela beskattningsåret, så erbjuder hans taxeringsfråga knappast några svårigheter. Samma sak gäller om sjömanshustru haft inkomst ombord under hela beskattningsåret. Någon vidare utläggning härom erfordras således ej. När det blir fråga om inkomst i land, kan vederbörande taxeringsman emellertid ställas inför vissa knepiga avgöranden.

I Skattenytt nr 1—2 år 1960 behandlade taxeringsintendenten Erik Lilliesköld ämnet sjömäns beskattning för inkomst i land m m. Denna fråga fick härigenom en uttömmande och saklig utredning, och någonting utöver vad som anförts i nämnda artikel synes icke vara att tillägga.

Det hade varit tacknämligt om taxeringsintendenten Lilliesköld, som besitter avsevärd sakkunskap i fråga om sjömäns beskattning, även tagit upp frågan om beskattning av sjömanshustru för inkomst i land. Denna fråga har inte givits mycket utrymme i förarbetena, och det synes som om sjömanshustrun blivit bortglömd i detta sammanhang. Ivar Jonssons staty över den ensamma och bortglömda sjömanshustrun vid sjöfartsmuseet i Göteborg passar som symbol även här.

Något speciellt beträffande intäkter och avdrag under de olika inkomstslagen gäller icke för sjömanshustru. Däremot när man kommer till allmänna avdrag och ortsavdrag finner man en del, som kanske inte helt överensstämmer med vad som kan synas naturligt. Att sjömanshustru vid taxering till statlig inkomstskatt är berättigad till avdrag för påförd kommunalskatt är helt i sin ordning. Om hennes make inte kan utnyttja sitt avdrag för kommunalskatt på grund av att han erlägger sjömansskatt, så är sjömanshustrun berättigad till avdrag härför såsom underskott i mannens deklaration. Detta får särskilt stor betydelse vid årets taxering, eftersom sjöman taxerats i vanlig ordning år 1959 och påförts skatt efter den taxerade inkomsten. Om han sedan erlagt sjömansskatt under hela år 1959, kan han i de flesta fall icke själv utnyttja kommunalskatteavdraget. Däremot kan sjömanshustrun utnyttja detta avdrag, trots att kommunalskatteavdrag inbakats i sjömansskattetabellerna och sjöman som erlagt sjömansskatt härigenom kan anses ha utnyttjat sådant avdrag. Det kan synas som om sjömän gynnats väl mycket genom de nya bestämmelserna, men det kan å andra sidan sägas, att om sjöman senare får inkomst i land, så kan han under första taxeringsåret efter det han fått sådan inkomst inte åtnjuta avdrag för kommunalskatt.

Samma regler gäller beträffande avdraget för folkpensionsavgift. Här är det

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-22 14:20:34

dock tveksamt, om avdrag för folkpensionsavgift inbakats i sjömansskattetabellerna, och om så skulle vara fallet, så är det med mycket litet belopp.

Ifråga om avgift för sjukförsäkringsavgift m m gäller samma regler som för gifta. Sjömanshustru är således berättigad till schablonavdrag med 300 kronor även om maken haft inkomst ombord under hela beskattningsåret. Avdrag kan åtnjutas med högst 600 kronor.

Om sjöman erlagt periodiskt understöd eller avgift för pensionsförsäkring, kan hans sjömansskatt under vissa förutsättningar jämkas. Hur går det då, om han inte erlagt sjömansskatt under hela beskattningsåret? Ja, liksom vid övriga allmänna avdrag äger sjömanshustrun åtnjuta dessa avdrag såsom underskott i mannens deklaration.

Att s k hustruavdrag får åtnjutas av sjömanshustru med samma belopp som annan gift kvinna behöver väl inte särskilt påpekas.

Ortsavdrag skall som bekant i princip beräknas för envar av makarna till halva ortsavdragets belopp. I sjömansskattetabellerna har ortsavdrag inbakats, varför sjöman anses ha utnyttjat sitt ortsavdrag för den tid sjömansskatt erlagts. Sjömanshustrun är dock berättigad till halva ortsavdraget. Om maken icke erlagt sjömansskatt under hela beskattningsåret, äger hustrun i förekommande fall åtnjuta den del av ortsavdraget, som maken icke kunnat utnyttja.

I fortsättningen skall här beröras debitering av skatt för sjömanshustru. Statlig inkomstskatt skall uträknas enligt tabeller för gift skattskyldig. Att sjömanshustrun, som väl i regel blir fallet, åtnjutit ortsavdrag med samma belopp som ensamstående skattskyldig och att samtaxering mellan sjömanshustruns inkomst i land och hennes makes inkomst ombord icke skall ske innebär således icke, att den oförmånligare tabellen vid debitering av statlig inkomstskatt skall användas.

Någon särskild begränsning av folkpensionsavgift gäller icke för sjömanshustru. Sådan avgift utgår med 4 % av den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten, dock högst 600 kronor.

I samband med debitering av sjukförsäkringsavgift skall lokal skattemyndighet i vissa fall reducera den avgift, som uträknats av sjukkassa. Sålunda skall avgift för sjukvårdsförsäkring och grundsjukpenning icke erläggas, om den statliga taxeringen icke uppfår till 1.200 kronor. För makar gäller detta belopp makarnas sammanlagda inkomst. Om sjömanshustrus statliga taxering understiger 1.200 kronor, skall hon således icke påföras avgift för sjukvårdsförsäkring och grundsjukpenning även om hennes make haft inkomst ombord med normal sjömansinkomst. Har han taxerats för inkomst i land, gäller naturligtvis 1.200-kronorsregeln makarnas sammanlagda taxerade inkomst.

Reducering av sjukförsäkringsavgift kan även ske enligt den s k 2 %-regeln, innebärande att avgift för sjukvårdsförsäkring och grundsjukpenning icke får överstiga 2 % av den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten. Sjömanshustru kan således åtnjuta sådan reduktion beräknad enbart på hennes taxerade inkomst även om hennes make haft inkomst ombord men ej inkomst i land.

Då beslut om sjömansskatt fattades, släppte man i avsevärd grad kravet på millimeterrättvisa vid taxering, vilket dock utförligt motiverades. Som bekant utgår sjömansskatt vid fjärrfart med avsevärt

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-22 14:20:34

lägre belopp än vad skatten skulle bli för motsvarande inkomst i land. Som vi sett av det föregående har även sjömanshustrun genom de nya bestämmelserna kommit i förmånlig ställning, vilket kan belysas med följande exempel.

På grund av 1959 års taxering har sjöman och hans hustru påförts skatt i Göteborgs stad med bl a följande belopp:

	Mannen	Hustrun
Kommunalskatt	1.500	1.100
Pensionsavgift	260	240
Sjukförsäkringsavgift .	218	187

År 1960 skall sjömannen icke taxeras, enär han under hela år 1959 erlagt sjömansskatt och icke haft inkomst i land. Hans hustru har under hela år 1959 haft månadslön med 900 kronor. Eftersom det inte finns några barn i familjen blir skatteavdraget 237 kronor per månad.

Sjömanshustrun taxeras år 1960 således för intäkt av tjänst med 10.800 kronor, varifrån avdrag för resor medges med 300 kronor. Vidare medges allmänna avdrag för kommunalskatt 1.100 kronor, pensionsavgift 240 kronor, sjukförsäkringsavgift m m 300 kronor och hustruavdrag 300 kronor. Dessutom medges avdrag för underskott i mannens deklaration med 2.060 kronor vid taxering till statlig inkomstskatt (kommunalskatt 1.500 kronor, pensionsavgift 260 kronor och sjukförsäkringsavgift m m 300 kronor) och med 560 kronor vid taxering till kommunal inkomstskatt. Den statliga taxeringen blir härigenom 6.500 kronor och kommunaltaxeringen 9.100 kronor. Efter ortsavdrag med 1.920 kronor blir den beskattningsbara inkomsten 4.500 resp. 7.100 kronor.

Hustruns slutliga skatt enligt 1960 års taxering kommer att beräknas enligt följande:

Statlig inkomstskatt	495 kr
Kommunal inkomstskatt	1.065 »
Pensionsavgift	260 »
Sjukförsäkringsavgift	187 »
Slutlig skatt	2.007 kr
Avgår erlagd A-skatt	2.844 »
Överskjutande preliminär skatt	837 kr

Denna stora återbetalning uppkommer således i ett fall, som vid 1960 års taxering är fullt normalt för en sjömanshustru. Detta bör observeras särskilt vid den taxeringsundersökning, som sker i de fall, då skattskyldig är berättigad till särskilt stor återbetalning av överskjutande preliminär skatt.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-22 14:20:34